

УДК 784.071.2(450)(092):78.071.4

DOI 10.34064/khnum1-76.14

Судік Святослав ІгоревичХарківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
аспірант кафедри інтерпретології та аналізу музики

e-mail: sv.sudik@gmail.com

ORCID iD: 0009-0004-3478-8948

**Педагогічна діяльність Н. Порпори
в історії вокального мистецтва**

У статті висвітлено багатогранну діяльність Ніколо Порпори як композитора, педагога, одного з провідних представників неаполітанської вокальної школи XVIII століття. Наведено відомості щодо його методики навчання співу, яка поєднувала глибоке розуміння природи голосу з високими вимогами до технічної та художньої досконалості виконання. Окреслено вплив Н. Порпори на становлення стилю *bel canto* та виховання славетних співаків, таких як Фарінееллі, Каффареллі, Уберті. Увагу приділено також оперній творчості маестро, зокрема проаналізовано арію Ахілла «*Nel già bramoso petto*» («В душі, що вже страждає») з опери «Іфігенія в Авліді», що була написана з урахуванням особливостей голосу Фарінееллі. Зазначено, що сучасні сценічні інтерпретації актуалізують творчість Н. Порпори в культурному просторі Європи. У висновках підкреслено значення творчого та педагогічного доробку видатного музиканта для розвитку вокального мистецтва й актуальність його ідей у сучасній вокальній педагогіці.

Ключові слова: творчість Ніколо Порпора; італійська вокальна школа; *bel canto*; методика викладання співу; історія вокальної педагогіки; академічний спів; мистецтво XVIII століття; опера «*Ifigenia in Aulide*»; арія «*Nel già bramoso petto*»; Фарінееллі; Майан Ліхт.

Постановка проблеми.

Перш за все, зауважимо, що *bel canto* – як еталон технічної й художньої досконалості вокального мистецтва – вже багато століть суттєво впливає на розвиток опери в Європі. У останні десятиліття його естетичні засади активно інтегруються й у вокальні школи

© Видавець ХНУМ імені І. П. Котляревського, 2025.

Це стаття відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-SA 4.0.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Сходу, зокрема китайську, що надає дослідженню цього стилю не лише актуальності, але й практичного значення. Водночас, якщо твори композиторів епохи класичного *bel canto* – Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доніцетті – широко представлені в репертуарі сучасних оперних театрів, то спадщина їхніх попередників, на творчості яких (зокрема й педагогічній) формувалися базові основи «прекрасного співу», досі залишається маловідомою.

Так, попри значний вплив Ніколи Порпори / *Nicola Porpora* на формування європейських вокальних шкіл XVIII століття, його педагогічна діяльність досі залишається недостатньо вивченою в сучасному українському музикознавстві. Більшість досліджень зосереджені на композиторській спадщині Н. Порпори, тоді як його методика навчання співу, основана на розумінні анатомічної природи голосу, потребує глибшого осмислення. Постає необхідність системного аналізу педагогічних засад творчої діяльності митця, його ролі у формуванні професійної вокальної освіти, а також його впливу на виконавське мистецтво майбутніх поколінь. Вивчення досвіду Н. Порпори є особливо актуальним у контексті ревіталізації оперної спадщини XVII– першої половини XIX століть, що зумовлює *наукову новизну* пропонованого дослідження.

Останні дослідження і публікації за темою статті. Педагогічна діяльність Н. Порпори, одного з найвідоміших представників італійської вокальної школи XVIII століття, привертає дедалі більшу увагу сучасних дослідників, які вивчають еволюцію вокального мистецтва та історію вдосконалення методик навчання співу. Попри обмежену кількість джерел, у науковому дискурсі поступово стверджується уявлення про Н. Порпору як ключову фігуру у формуванні стилю *bel canto* та підготовці видатних вокалістів XVIII століття.

В українському педагогічному дискурсі важливими є напрацювання В. Кузьмічової, яка у своєму навчальному посібнику простежує шлях італійської вокальної школи від витоків до сучасності та узагальнює базові принципи *bel canto*, що слугує методичним контекстом для розгляду системи навчання співу Н. Порпори (Кузьмічова, 2018).

На особливу увагу в цьому аспекті заслуговує стаття І. Щербіни «Мистецтво *bel canto* епохи Бароко в музичній культурі XXI століття» (Щербіна, 2020), де проаналізовані виконавські версії арії «*Alto Giove*» з опери «Поліфем» / «*Polifemo*» Н. Порпори та наведено відомості щодо сучасних постановок опер композитора, які відбуваються завдяки поширенню напряму історично-інформованого виконавства.

Важливим джерелом для осмислення принципів вокальної методики Н. Порпори є книга Луїджі Верді «Манускрипт “Сольфеджіо від Карло Броскі, відомого як Фарінееллі”»: от П'ячинци до Сан-Франциско» (Verdi, 2018), автор якої підкреслює, що цей рукопис є важливим джерелом інформації й може бути використаний для відродження естетики *bel canto* XVIII століття. Цікаво, що саме ця збірка привернула увагу й української дослідниці Г. Твердової, яка у статті «Збірка *solfeggi* Карло Броскі (Фарінееллі): художня вершина методичної літератури *bel canto*» вперше розглянула цю збірку в контексті системи музичної освіти неаполітанських консерваторій XVIII століття; через виконавський аналіз реконструювала практичний зміст вправ (цілі, техніки, дихання, інтонація, орнаментика) та дійшла висновку, що ця збірка є «вершинною точкою» методичної літератури *bel canto*, придатною і як навчальний матеріал, і як сценічний репертуар (Твердова, 2023).

Техніка *bel canto* є предметом комплексного аналізу у книзі канадського музикознавця Джеймса Старка «*Bel canto: Історія вокальної педагогіки*» (Stark, 2003). Автор визначає ключові принципи цієї школи – дихання, резонанс, дикцію, легато, а також порівнює історичні трактати й педагогічні практики від XVII століття до сучасності.

Додатковий історико-вокалологічний ракурс пропонує монографія Джона Поттера, де простежено еволюцію тенорового голосу та його естетичних і технічних ідеалів у різні епохи; це дає змогу ширше співвіднести барокові уявлення про «віртуозний голос» із подальшим розвитком європейської вокальної культури (Potter, 2009).

У фундаментальному ж дослідженні Пітера Ван Тура «Контрапункт та партімент: методи навчання композиції у Неаполі кінця

XVIII століття» (Van Tour, 2015), присвяченому особливостям освітньої системи неаполітанських консерваторій, постать Н. Порпори, поряд із Франческо Дуранте / *Francesco Durante* та Леонардо Лео / *Leonardo Leo*, представлена як знакова в історії розвитку композиторської школи.

Методологія дослідження. У нашому дослідженні застосовано міждисциплінарний підхід, який поєднує методи історико-культурного, порівняльного та виконавського аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Н. Порпора (1686–1768) – композитор, педагог і реформатор вокального мистецтва, творчість якого мала значний вплив на формування стилю *bel canto*. Він народився в Неаполі – місті, що на той час було центром оперного життя Європи. Музичну освіту здобув у Консерваторії *dei Poveri di Gesù Cristo* під керівництвом Гаetano Греко / *Gaetano Greco*. Зазначимо, що цій навчальний заклад – один з найстаріших не тільки в Неаполі, але й у світі: будучи заснована у 1589 році, Консерваторія існувала 150 років. За цей період у ній навчалися багато юнаків, імена яких відомі до сьогодні. Серед них і вчитель Н. Порпори, Г. Греко, учнями якого були також оперні композитори Леонардо Вінчі / *Leonardo Vinci* та Джованні Баттіста Перголезі / *Giovanni Battista Pergolesi*. Отже, можна припустити, що навчання в консерваторії давало не тільки професійний фундамент для занять композицією, але й чітке уявлення про можливості людського голосу, його художньо-естетичний потенціал як ключового елемента оперного спектаклю. Тому не дивно, що відразу після завершення навчання ще дуже молодий Н. Порпора (йому на той момент виповнився 21 рік) дебютував як оперний композитор, твори якого згодом здобули визнання не лише на батьківщині, але й в інших країнах. Прем'єрні покази опер композитора відбувалися в Неаполі («Флавій Оніцій Олібрій» / «*Flavio Anicio Olibrio* », 1711), Відні («Ариадна та Тезей» / «*Arianna e Teseo*», 1714), Лондоні («Поліфем» / «*Polifemo*», «Іфігенія в Авліді» / «*Ifigenia in Aulide*», 1735).

У цілому доробок композитора охоплює понад 52 сценічних твори, таких як опери та серенати (наприклад, «Анжеліка та Медор» / «*Angelica e Medoro*», «Гіменей» / «*Imeneo*»), ораторії («Давід» / «*David*», «Гедеон» / «*Gideon*») та інструментальні твори (зокрема, 12 сонат для скрипки та *basso continuo*, Концерт для віолончелі та арфи тощо). Проте наразі на платформі Ютуб доступно не так багато записів творів композитора. Це, зокрема, арія «Високий Юпітер» / «*Alto Giove*» у виконанні Філіпа Жарускі / *Philippe Jaroussky* (71 000 переглядів) (див.: *Philippe Jaroussky – Nicola Antonio Porpora – “Alto Giove” (Polifemo)*, n.d.), альбом того ж співака «Арії Фарінееллі» / «*Arias for Farinelli*» (18 000 переглядів) (див.: *Porpora – Arias for Farinelli – Jaroussky – countertenor*, n.d.), записи Чечілії Бартолі / *Cecillia Bartoli*, серед яких Арія Арміно з опери «*Germanico in Germania*» «Я залишаю тебе, моя дорога» «*Parto, ti lascio, o cara*» – 176 000 переглядів) (див.: *Cecilia Bartoli “Parto, ti lascio, o cara” – Nicola Porpora*, n.d.). Твори композитора також представлені на інших стрімінгових музичних сервісах, наприклад *Apple Music*, де розміщений офіційний диск з аріями Н. Порпори, представлений на честь 250-річчя з дня смерті митця: «Ніколо Порпора: Оперні арії» / *Nicola Porpora: Arie d’opera* – Макс Емануель Ченчич / *Max Emanuel Cencic*; Армонія Атиней / *Armonia Atenea*; Георгіос Петру / *George Petrou* (Decca / Parnassus, 2018), 14 номерів (див.: *Porpora: Opera Arias – Max Emanuel Cencic, Armonia Atenea & George Petrou*, n.d.).

Серед найбільш знакових сучасних постановок опер Н. Порпори назвемо проєкти Байройтського Барокового Оперного Фестивалю / *Bayreuth Baroque Opera Festival*, що проходить в Німеччині 2020 року. Саме тут було здійснено яскраві сценічні презентації опер «*Polifemo*» (2021), «Карл Лисий» / «*Carlo il Calvo*» (2020) (див.: *Carlo il Calvo (with Franco Fagioli, Julia Lezhneva & Armonia Atenea)*, 2020) та «Германік у Німеччині» / «*Germanico in Germania*» (2022). Таким чином, можна впевнено стверджувати, що оперна творчість Н. Порпори повертається на європейські сцени.

Важливо підкреслити, що неаполітанська вокальна школа відіграла значну роль у становленні та розвитку оперного мистецтва, чому сприяла й діяльність видатних лібретистів, серед яких були й співавтори Н. Порпори – П'єтро Метастазіо / *Pietro Metastasio*, автор лібретто до опер («Покинута Дідона» / «*Didone abbandonata*», «Сіфак» / «*Siface*», «Сіро, цар Персії» / «*Siroe, Re di Persia*», «Семіраміда впізнана» / «*Semiramide riconosciuta*») та П'єтро Паріати / *Pietro Pariati* (лібреттист опери «*Flavio Anicio Olibrio*»), які разом з композитором працювали над тим, щоби сюжет творів був більш простим та зрозумілим слухачам того часу. Однак сьогодні ці сюжети сприймаються як надмірно пафосні, неприродні, моралізаторські. На наш погляд, це одна з причин, чому опери Н. Порпори мало популярні в наш час. Інша – те, що суттєво змінилося суспільне сприйняття оперного мистецтва. Фактично кожна вокальна партія в операх Н. Порпори, який писав переважно для кастратів, здатних втілити надскладні колоратури, передбачала демонстрацію технічних можливостей голосу, при цьому динаміка розгортання драматургічної лінії значно уповільнювалася. Такий хронотоп заважає сучасному глядачу, який звик до постійної зміни «картинки», тримати увагу й сприймати оперний твір як художню цілісність.

Утім в аспекті нашого дослідження підкреслимо, що хоча опера є центральним жанром композиторського доробку творчості Н. Порпори, важливо й те, що він також був відомим вокальним педагогом свого часу. З одного боку, він писав опери для конкретних співаків, з урахуванням їхніх можливостей і ступеня майстерності, а з другого – як вокальний педагог, він працював для того, щоб звучання голосу його учнів наближалось до еталонного, якого він прагнув у своїх, дуже непростих у вокальному аспекті, творах. Серед учнів Н. Порпори – видатні співаки, зокрема Карло Броскі / *Carlo Broski*, більш відомий під сценічним ім'ям Фарінеї, майстерність якого й досі вважають уособленням стилю *bel canto*. Його технічна досконалість і віртуозність вражали сучасників й визначили художні орієнтири цілої епохи. Безумовно, цьому сприяла вокальна

школа Н. Порпори, який суттєво вплинув на розвиток музичного мислення юного співака.

Однак список учнів Н. Порпори не обмежується лише Фарініеллі. Ними були також Гаєтано Майорано / *Gaetano Majorano* – видатний кастрат, який виступав під псевдонімом Каффареллі / *Caffarelli* (відомо, що він співав у прем'єрних оперних виставах таких композиторів, як Дж. Перголезі, Н. Порпора, Б. Галуппі, Л. Лео, Й. А. Хассе), співачки Катаріна Габрієллі / *Caterina Gabrielli* та Реджина Мінготті / *Regina Mingotti*, а також Антоніо Уберті / *Antonio Uberti*, якого називали Порпоріно / *Porporino*. Останній виступав у Римі, Мессіні, Палермо та інших містах, аж поки у 1740 році його не запросив до свого двору Фрідріх Великий. Із 1741 року він співав в Італійській опері в Берліні, обіймаючи посаду придворного співака Фрідріха II.

Також до учнів Н. Порпори належали й композитори, зокрема Й. А. Хассе, який згодом навіть став суперником свого вчителя, Сальваторе Ланцетті / *Salvatore Lanzetti*, та сам Йозеф Гайдн, який у 1750 роках займався з Н. Порпорою композицією, контрапунктом та вивчав основи італійської вокальної стилістики, що суттєво вплинуло на його ранні оперні твори.

Таким чином, можна побачити, що педагогічна діяльність Н. Порпори мала значний вплив на сучасників. І хоча більшість його учнів не стала відомими викладачами співу, його творчість значною мірою сприяла кристалізації естетики *bel canto* й розповсюдженню базових засад неаполітанської вокальної школи.

Зауважимо, що саме в музичній культурі Неаполя сформувалася оригінальна методика навчання співу. Як зазначає Г. Твердова, «система, за якою Порпора навчав своїх учнів, була загальною для всіх неаполітанських консерваторій. В ній музична освіта починалася з “розмовного” сольфеджіо (італ. *solfeggio parlato*), роками продовжувалася на уроках “проспіваного” сольфеджіо (італ. *solfeggio cantato*), де завдання з суто вокальної точки зору ставали дедалі складнішими <...> пізніше учні долучалися до гри та компонування

партій— *partimento*, що було окремою обов'язковою дисципліною; згодом додавалися уроки контрапункту, й тільки потім відбувався розподіл учнів по інструментальних класах, відповідно до схильностей та природних обдарувань» (Твердова, 2023, 12).

Унаочненням методи Н. Порпори можна вважати збірку вокальних вправ Фарінееллі, що доступна в редакції Луїджі Верді. Вона містить десять вправ, кожна з яких написана у двочастинній формі, побудованій на зіставленні *Adagio* та *Allegro*. Очевидно, що ці вправи спрямовані на досягнення чистоти й виразності інтонування, рівності звучання та злагодженості регістрів, метроритмічної точності, рухливості голосу та чіткої артикуляції, контролю дихання та динамічних відтінків. Вправи розраховані на широкий вокальний діапазон (від *a* малої октави до f^2-g^2), що відповідає типу голосу кастратів-сопрано, проте можуть бути виконані володарями колоратурного сопрано, мецо-сопрано або тенора *leggero*.

Зазначимо, що навіть з урахуванням того, що вже перша вправа є гранично складною для виконання, адже містить стрибки на великі інтервали, зіставлення різних ритмічних формул та орнаментику, можна говорити про те, що збірка побудована за принципом поступового зростання складності:

– номери I–III спрямовані на досягнення точності інтонування простих інтервалів, стабільності дихання та рівності звучання регістрів;

– завданням номерів IV–VI є опанування більш складних ритмічних формул (тріолі, секвенції, складні інтервали) й регістрові переходи;

– завершальні (VII–X) демонструють формули техніки *bravura*: довгі пасажі, швидкі арпеджіо, стрибки до децими, складну ритмику.

Необхідно зауважити, що сьогодні ці вправи широко не використовують у педагогіці, проте вони мають непересічну цінність як показник не просто технічного рівня співаків XVIII століття, а саме стильових засад вокальної культури Бароко.

У цьому аспекті проаналізуємо Арію Ахілла «*Nel gia bramosso petto*» («В душі, що вже страждає») з опери «Іфігенія в Авліді» Н. Порпори.

Відомо, що ця опера – одна з п'яти, написаних композитором у Лондоні та одна з чотирьох із них, що написана на лібрето італійського поета та перекладача П. Роллі / *Paolo Antonio Rolli*. У прем'єрному показі, щовідбувся 1735 року, співали відразу три видатні співаки того часу: Фарінеллі, Франческо Бернарді / *Francesco Bernardi*, відомий як Сенезино / *Senesino*, та Франческа Куццоні / *Francesca Cuzzoni* (двоє останніх відомі співпрацею з Г. Генделем). Фарінеллі співав партію Ахілла, яка, безумовно, була написана з урахуванням його можливостей, а саме – особливої рухливості голосу, здатності до виконання численних прикрас і водночас – виконання довгих фраз на одному подиху. Зрозуміло, що від сучасного виконавця це потребує глибокого розуміння специфіки барокового виконавства та виняткової майстерності. Усе це знаходимо у творчості одного з найвідоміших сучасних сопраністів – Майана Ліхта / *Maayan Licht*.

Відомо, що він навчався вокалу в класах Віти Гуревич / *Vita Gurevich* та Ксенії Мейер / *Kseniia Meier* у Консерваторії Амстердама, здобув численні нагороди, зокрема гран-прі Віденського міжнародного музичного конкурсу. Відомий як «сучасний Фарінеллі», М. Ліхт має унікальний вокальний діапазон, а його віртуозність дозволяє виконувати партії, недоступні більшості сучасних співаків. Цікаво, що відомим він став саме завдяки виконанню партії Ахілла у 2024 році. Режисером тієї постановки виступив відомий контрастенор Макс Емануель Ченчич / *Max Emanuel Cencic* (оркестр *Les Talens Lyriques* під керівництвом Крістофа Руссе / *Christophe Rousset*). Сюжет опери спирається на відомий грецький міф, до якого зверталися багато композиторів, зокрема К. В. Глюк. Арія «*Nel gia bramosso petto*» звучить у першій дії, Ахіллес співає про своє захоплення Іфігенією.

Зупинемося на декількох найпоказовіших моментах, що визначають як специфіку цієї арії, так і базові параметри вокального

мислення Н. Порпори. Перш за все, зауважимо, що у відкритому доступі нам не вдалося знайти друкованих нот, а рукопис є скоріше нотатками до виконання, ніж партитурою в сучасному розумінні цього слова. Отже те, що представлено в аналізованій постановці, – це оригінальна версія, що відображає лише один погляд на творчий потенціал цього музичного матеріалу. Так, привертає увагу відсутність позначки *da capo* в нотному тексті арії, хоча М. Ліхт виконує арію саме так, що цілком відповідає бароковій традиції, ік і рясна орнаментика (зокрема, звернемо увагу на велику кількість трелей), частина якої виписана в тексті, а частина – додана виконавцем, особливо при повторі).

По-друге, вражають масштаби твору. У записі він іде майже одинадцять хвилин, що для вокального мистецтва того часу є типовим, проте сьогодні є одним з факторів складності виконання. Таке довге розгортання музичної думки «працює» як на рівні архітектоники, так і на рівні окремих фраз, довжина яких потребує майстерності в контролі дихання та філірування звуку.

По-третє, скажемо про доволі цікавий розподіл функцій оркестру та співака. Арія починається 12-тактовим оркестровим вступом, що побудований на інтонаціях вокальної партії. Зі вступом співака оркестр, з одного боку, виконує функцію гармонічного супроводу, а з другого – в окремих епізодах постає як суперник співака. Повторення однакових віртуозних елементів у цих партіях нагадує про змагальну естетику барокових інструментальних концертів.

І головне, Арія «*Nel gia bramosso petto*» є показовим зразком вокального мислення Н. Порпори, його уявлення про еталон звучання та технічні можливості людського голосу. Оскільки ця музика сьогодні звучить все частіше, ми певні, що дослідження методики роботи видатного Вчителя є дуже актуальним.

Висновки.

Підсумовуючи, зазначимо, що вплив Ніколо Порпори на становлення мистецтва *bel canto* є фундаментальним, а повернення його творчого спадку в сучасну музичну практику зумовлює необхідність

системного наукового дослідження, зокрема його педагогічної діяльності. *Перспективою* вивчення творчості видатного мізиканта є аналіз постановок опер Н. Порпори у ХХ–ХХІ століттях, виконавських концепцій співаків, які презентують вокальну музику Майстра.

ЛІТЕРАТУРА

- Кузьмічова, В. А. (2018) *Методика викладання дисциплін за кваліфікацією (вокал)*. (Навч. посіб.). Ч. 1: Італійська вокальна школа: шлях від зародження до сучасності. Харків: Мітра.
- Твердова, Г. Є. (2023). Збірка solfeggi Карло Броскі (Фарінееллі): художня вершина методичної літератури bel canto. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 66, 9–26. DOI 10.34064/khnum1-66.01
- Щербіна, І. (2020). Мистецтво bel canto епохи Бароко в музичній культурі ХХІ століття (на прикладі НІР-інтерпретації «Alto Giove» Н. Парпори). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*, 36, 121–128. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-126-8-19>
- Carlo il Calvo (with Franco Fagioli, Julia Lezhneva & Armonia Atenea) (2020). Bayreuth Baroque 2020 – Total Baroque. <https://www.youtube.com/watch?v=3MyPuEvmh14>
- Cecilia Bartoli “Parto, ti lascio, o cara” – Nicola Porpora. (n.d.). <https://www.youtube.com/watch?v=x-3Fs0xa6Kk>
- Cencic, Max Emanuel; Armonia Atenea; Petrou, George. Porpora: Opera Arias. (n.d.). *Apple Music album*. <https://music.apple.com/us/album/porpora-opera-arias/1452387134>
- Philippe Jaroussky – Nicola Antonio Porpora – “Alto Giove” (Polifemo). (n.d.). <https://www.youtube.com/watch?v=pLaoUrmcnZo>
- Porpora – Arias for Farinelli – Jaroussky – countertenor. (n.d.). <https://www.youtube.com/watch?v=etXe7qAvM84>
- Porpora: Opera Arias – Max Emanuel Cencic, Armonia Atenea & George Petrou. (n.d.). [Apple Music]. <https://music.apple.com/us/album/porpora-opera-arias/1452387134>
- Potter, John. (2009). *Tenor: history of a voice*. New Haven & London: Yale University Press.
- Stark, James. (2003). *Bel canto: a history of vocal pedagogy*. Toronto: University of Toronto Press.

- Van Tour, Peter. (2015). *Counterpoint and Partimento: Methods of Teaching Composition in Late Eighteenth-Century Naples*. (PhD diss.). University Uppsala, Sweden. Uppsala.
- Verdi, L. (2018). *Il manoscritto del «Solfeggio di Carlo Broschi detto Farinelli»: da Piacenza a San Francisco*. Pisa: Edizioni ETS.

REFERENCES

- Carlo il Calvo (with Franco Fagioli, Julia Lezhneva & Armonia Atenea) (2020). Bayreuth Baroque 2020 – Total Baroque. <https://www.youtube.com/watch?v=3MyPuEvmhl4> [in English].
- Cecilia Bartoli “Parto, ti lascio, o cara” – Nicola Porpora. (n.d.). <https://www.youtube.com/watch?v=x-3Fs0xa6Kk> [in Italian].
- Cencic, Max Emanuel; Armonia Atenea; Petrou, George. *Porpora: Opera Arias*. (n.d.). Apple Music album. <https://music.apple.com/us/album/porpora-operarias/1452387134> [in English].
- Kuzmichova, V. A. (2018). *Methods of Teaching Disciplines by Qualification (Vocal)*. (Textbook). Part 1: The Italian Vocal School: From Its Origins to the Present. Kharkiv: Mitra [in Ukrainian].
- Philippe Jaroussky – Nicola Antonio Porpora – “Alto Giove” (Polifemo). (n.d.). <https://www.youtube.com/watch?v=pLaoUrmcnZo> [in English].
- Porpora – Arias for Farinelli – Jaroussky – countertenor. (n.d.). <https://www.youtube.com/watch?v=etXe7qAvM84> [in English].
- Porpora: Opera Arias – Max Emanuel Cencic, Armonia Atenea & George Petrou. (n.d.). [Apple Music]. <https://music.apple.com/us/album/porpora-operarias/1452387134> [in English].
- Potter, John. (2009). *Tenor: history of a voice*. New Haven & London: Yale University Press [in English].
- Shcherbina, I. (2020). The art of bel canto of the Baroque era in the musical culture of the 21st century (on the example of the HIP-interpretation of N. Porpora’s “Alto Giove”). *Ukrainian Culture: Past, Present, Ways of Development (Section: Art Studies)*, 36, 121–128. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-126-8-19> [in Ukrainian].
- Stark, James. (2003). *Bel canto: a history of vocal pedagogy*. Toronto: University of Toronto Press [in English].
- Tverdova, H. Ye. (2023). The Solfeggi Collection by Carlo Broschi (Farinelli): An Artistic Peak of Bel Canto Methodological Literature. *Problems of Interaction of Art, Pedagogy, & Theory and Practice of Education*, 66, 9–26. DOI 10.34064/khnum1-66.01[in Ukrainian].

- Van Tour, Peter. (2015). *Counterpoint and Partimento: Methods of Teaching Composition in Late Eighteenth-Century Naples*. (PhD diss.). University Uppsala, Sweden. Uppsala [in English].
- Verdi, L. (2018). *Il manoscritto del «Solfeggio di Carlo Broschi detto Farinelli»: da Piacenza a San Francisco*. Pisa: Edizioni ETS [in Italian].

Sudik Sviatoslav

Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts,
postgraduate student,
the Department of History of Ukrainian and Foreign Music
e-mail: sv.sudik@gmail.com
ORCID iD: 0009-0004-3478-8948

Pedagogical activities of N. Porpora in the history of vocal art

Statement of the problem. *The figure of Nicola Porpora (1686–1768) has traditionally been associated with his operatic output, while his pedagogical activity – which shaped the foundation of the bel canto style – has received less scholarly attention. Yet his teaching methods, based on an anatomical understanding of the human voice, technical precision, and artistic refinement, contributed significantly to the development of the Italian vocal school and influenced generations of singers and composers.*

Objectives, methods, and novelty of the research. *The purpose of the study is to analyze Porpora’s dual role as composer and pedagogue, with particular attention to the interaction between his operatic writing and teaching practice. Special focus is given to the aria of Achilles “Nel già bramoso petto” from “Ifigenia in Aulide”, written for Farinelli, as a vivid example of Porpora’s vocal aesthetics. The methodology combines historical-cultural analysis, comparative study, and performance analysis. The novelty of the article lies in considering this aria both as a pedagogical tool and as a performance challenge in modern practice.*

Research results. *The study confirms that Porpora’s teaching produced some of the most celebrated singers of the eighteenth century, including Farinelli, Caffarelli, and Antonio Uberti (Porporino), and influenced composers such as Johann Adolph Hasse and Joseph Haydn. His operas demonstrate a synthesis of pedagogical principles and compositional innovation, demanding exceptional vocal technique and expressive power. The aria “Nel già bramoso petto” illustrates Porpora’s unique conception of vocal virtuosity, where long-breathed phrasing, elaborate ornamentation, and dramatic balance between voice and orchestra*

define the style. Contemporary performances, such as those by countertenor Maayan Licht under the direction of Max Emanuel Cencic, testify to the renewed relevance of Porpora's heritage on modern stages.

Conclusion. *In conclusion, Porpora's legacy remains vital both for the history of bel canto and for present-day vocal pedagogy. His teaching methods, coupled with his operatic writing, illustrate how eighteenth-century ideals of vocal beauty can still inspire singers and educators today.*

Keywords: *creativity of Nicola Porpora; Italian vocal school; bel canto; singing teaching methodology; history of vocal pedagogy; academic singing; 18th-century art; opera *Ifigenia in Aulide*; aria "Nel già bramoso petto"; Farinelli; Maayan Licht.*

*Стаття надійшла до редакції 7.07.2025,
рекомендована до друку 13.08.2025, оприлюднена 30.09.2025.*